ఇందలి పాత్రములు:

మునిమాణిక్యం నరసింహారావుగారి కాంతం (కథానాయిక).

మొక్కపాటి నరసింహ శాస్త్రిగారి బారిష్టరు పార్వతీశం (కాంతం భర్త).

నండూరి సుబ్బారావుగారి నాయుడు బావ (భార్య) యెంకి.

గురజాడ అప్పారావుగారి గిరీశం (భార్య) బుచ్చెమ్మ.

కాంతం:—చామనచాయ రంగు. వయస్సు 30 సంవత్సరములు. కొంచెము పొడగరి. నుగ్గు నుగ్గు చెంగ్రుకలతో పిరుదులు దిగి వ్రేలాడు జడ. తీర్చి దిద్దిన కనుబొమలలో శోక క్రొత్త సోయగము లీను నేత్రయుగ్మము. కుడి బుగ్గపై చిన్న గుంట, నవ్వునప్పుడు చిరుతవాటు మొగము, కొంచెము పొడవైన ముక్కు, ఎఱ్ఱరంగు పెదవులు, తరుచు ముసి ముసి నగ వాపెదవుల సందునుండి తొంగి చూచును. చదువరి భావగీతముల వ్రాయు నేర్పరి. ప్రౌఢ, సమయ స్ఫూర్తి గలిగిన కాంత. బారిష్టరు పార్వతీశంగారి భార్య.

ఎంకి:—కాంతంగారి దొడ్లోనే పాక గట్టుకొని కాపుర మున్నది. మాటమనువులో నాయుడు బావను తెచ్చుకొన్నది. పరాకరణ శక్తి గలిగిన ప్రౌఢ. గ్రామమునందలి పెక్కండ్ర జాబు లందికొనియు సమాధానముల నీయక మడి గట్టుకొనిన మగువ. ఎంకిని జూచి అనుమానింపని వారుండరు. చూచి చూచి ఇది మంచిదే యని సిగ్గుపడని వారుండడు. నవ్వు దానిసొమ్ము. నవ్వితే నవరత్నాలు రాలునని నాయుడు బావ పెక్కుసార్లు బారిష్టరు పార్వతీశంగారితో చెప్పుచుండెడివాడు. ఎంకి వట్టి అమాయకురాలు.

బుచ్చెమ్మ:—గిరీశంగారు కట్టించిన ఆకాశ హర్మ్యములలోని భర్మ డోలికలలో నూగ దలచుచు తల్లిదండ్రుల బాసివచ్చిన అమాయకురాలు. గిరీశంగారికంటె యెత్తైన ఆకాశ హర్మ్యములు కట్ట గలిగిన నేరవ్వడైన నున్న వాని వెన్నంటి పోవుటకు బుచ్చెమ్మ వదిన కభ్యంతర ముండదని తెలియవచ్చుట లేదు. ముని కిరువదినాల్గు గంటలుకూడ కాంత మ్మక్కయ్యతో కాలక్షేపము చేయుటే పని. కాంతం గీచిన గీటు కుండుటయే బుచ్చెమ్మ పని. మంచియైన చెడ్డయైన కాంతము ననుసరించుట కామె కభ్యంతరము లేదు.

నాయుడు బావ:—వట్టి శృంగార రసప్రియుడు. భావ కవిత్వమున నాంధ్రులలో మొదట దారి తీసిన వాడు. సంగీత జ్ఞాని. చక్కని పదముల పాడి యెంకి హృదయమును చూరగొనివాడు. ఆంధ్రులలో మొట్ట మొదట బాబింగు జుట్టు పెట్టుకొనిన మహా పురుషుడని యీ నడుమ రాజమహేంద్ర వరములోని హిస్టారికల్ రిసెర్చి సొసయిటీవారు ప్రకటించి యున్నారు. బంగాళా పంచెకట్టు, వదులుగనున్న శిల్కులాల్చి, పాషా అండ్ కో. వార్తి రోల్డుగోల్డు సులోచనములు, ఎప్పుడో తిరుగుట మానిన రోల్డుగోల్డు రిస్టువాచీ, తంజావూరు స్లిప్పర్సు గలిగి పుట్టరేదము లేక పోయినను పెట్టందముతో ప్రకాశించుచుండెడి వాడు. నాయుడు బావ తన ధన బల ప్రాణములు వేయేల బ్రతుకే యెంకిని సర్వ విధముల సంతోష పెట్టుటకని గిరీశంగారితో చెప్పుచుండెడివాడు.

బారిస్టరు పార్వతీశం:—వామనుడు, కుడికన్ను మెల్ల, మొగముపై పోతరపు పొటిమలు అతని యదృష్టపు మెల్లయని అతడు గుర్తించుకొనిన మరునాడే కాంతం భార్యగా లభించింది. అదే మహదైశ్వర్యం అనుకొన్నాడు. పెళ్లాంకొఱకు పదివేలు పిత్రీయం ఖర్చైనా ఇంగ్లండు ప్రయాణానికి కొన్న బంతిపువ్వు రంగు ట్రంకుపెట్టె అచ్చి వచ్చినదని అందులో లాపుస్తకములు, రికార్డు, రెండు బాతు కలములు, మట్టి సిరాబుడ్డి, యిసుకసనా, దస్తూరీ కుదురుటకు సున్నలు చుట్టు పీచు కాగితముల కాపీ వరవడి పుస్తకము వగైరాలు తాళ మెరుగని యా ట్రంకులో నుంచి చేంతాడుతో నా పెట్టెను గట్టిగ దబాయించి కట్టి స్వంత తిరు హస్తములతో కోర్టుకి తీసుకొని వెడలుచుండెడివాడు. దొరసాని హేటుమాత్ర మాతడు మఱచుట లేదు. మఱచినను ఆ హేటును పార్వతీశంగారిని కలిసి యెరిగి యున్నంతవఱ కెవరో యొక రాహేటును తెచ్చి యింటికడ నిచ్చుచుండెడివారు. ఇతనికి కోర్టులో ప్లీడరీ చేయుటకంటె నింటిలో వంట వండుటయం దెక్కువ ప్రీతి.

గిరీశం:—ఆకాశ హార్మ్య నిర్మాత. ఒకకంట యెంకిని, వేరొక కంట కాంతమును జూచి సంతోషించెడివాడు. నూతనముగ కుంకుమబొట్టు పెట్టుకొనుట నలవాటు చేసికొనుచున్న బుచ్చెమ్మలోని మాధుర్యము తగ్గిపోవుటకు ప్రారంభించినది. విధవా వివాహము చేసికొనినవాడని యీతని కెవరును బ్రాహ్మణులు యిల్లు అద్దెకిచ్చుటకు మానినారు. ఇంగ్లండు వెళ్ళి వచ్చినప్పటినుండియు నక్కడనే యెందులకు పుట్టించినావు గావని నిత్యము భగవంతుని నిష్టోత్తర పారాయణ తిట్లతో పూజ చేయుచున్న బారిస్టరు పార్వతీశంగారికి గిరీశంగారి కిల్లిచ్చుటలో నభ్యంతర మెందుల కుండవలెను. వారి యింటిలోనే యొక వాటా ఖాళీచేసి గిరీశం బుచ్చెమ్మగార్ల కద్దె కిచ్చినాడు ఆరునెలల కొకనెల యద్దెనిచ్చుచు గిరీశంగారు మిగిలిన యద్దెక్రింద పార్వతీశంగారికి తమ యపార ధర్మ శాస్త్ర జ్ఞానమును బోధించుచు కాలక్షేపము చేయుచుండెడి వాడు. గిరీశం మాట్లాడుట ప్రారంభించగానే కాంతం లోనికి పోవుచుండెడిది. కాని యెంకిమాత్రము మొగమంతయు కన్నుల జేసుకొని మందహాసము జేయుచు సంతోషించు చుండెడిది, అమాయకురాలు కాబట్టి.

అపూర్వ పాత్ర సమ్మేళనము లేక **Damit!** కథ అడ్డంగా తిరిగింది.

ఏకాంకము

స్థలం:—బారిస్టరు పార్వతీశంగారి యిల్లు.
ప్రవేశం:—కాంతం.

కాంతం:—(వంట వండుచు, ప్రోయి నూదుచు) ఉఫ్‌: ఉఫ్‌: అబ్బ! దిక్కుమాలిన పొయ్యి ఎంతకి మండదు. ఇవాళ కోర్టువేళకి వంట కావాలంట. ఇంట్లో ప్రొద్దుటి నుంచి చిందులు ప్రారంభమ్మయినాయి. బల్ల కట్టిన పిదప పావలా డబ్బులు ప్లీడరీ పేరు చెప్పి కంటితో చూడలేను

గాని పరవళ్లు మాత్రం రోజూర్లోజూ యెక్కు వగు చున్నాయి

(దొడ్లోనుండి నాయుడు బావ పాడును)

ఎంకివంటిపిల్ల లేదోయి - లేదోయి
ఎంకి నావంకింక రాదోయి రాదోయి
మెళ్లో పూసలపేరు తల్లో పూవులసేరు
కన్నుత్తితే సాలు-కనకాభిసేకాలు ॥ఎం॥

కౌంతం —ఏం నాయుడు బావ! మీయెంకి యెక్కడికి వెళ్లింది?

నాయుడు —ఏం చెప్పను తల్లీ! (పాడును)

ఎంకివంటిపిల్ల లేదోయి లేదోయి
యెంకి నా వంకింక రాదోయి రాదోయి.

కౌంతం —అంతగా విచారిస్తున్నావు—ఏం నాయుడు బావా! మీయెంకి యెక్కడికి వెళ్లింది?

నాయుడు—ఏం చెప్పను తల్లీ! పుట్టింటికి—

కౌంతం —ఎందుచేత?

నాయుడు —చెప్పుటకంటే సిగ్గమ్మా! ఎందుకు లెండి తల్లీ! మమ్ముల నిట్లు బ్రతుకనీయండి.

కౌంతం —భయంలేదు చెప్పు.

(ప్రవేశం బుచ్చమ్మ - ఇనుపగరిటె చేతితో పట్టుకొని)

బుచ్చ —అక్కా! కౌంతం అక్కా! కొంచెం నిప్పు పెడుదూ గరిటిలో. వంటకి వేళైపోయిందని కోప పడుచున్నారు. మా ఆయనకు రామేశ్వరం రాజాగారు కబురు పంపారు వుద్యోగమిస్తానని, అందుచేత పెందలకడే భోంచేసి వెళ్లాలని అనుకొంటున్నారు.

కౌంతం.—జీతం యెంతమ్మా!

బుచ్చె —గిరీశం పంతులుగారు మా దగ్గిర పని చేయడమే చాలును వారు యెంత అడిగితే అంతా యిస్తామని వారి దివానుగారిచేత కబురు పంపించారు రాజాగారు స్వయంగా.

నాయుడు —(గట్టిగా) అమ్మగారూ! నా గొడవ యేమని చెప్పమన్నారు. గిరీశం పంతులుగారిని చూచి మాయెంకి భయపడి పుట్టింటికి వెళ్లిపోయింది.

బుచ్చె—అదేమిటి అక్కా (ఆశ్చర్యముగా).

కౌంతం—(గట్టిగ) ఆగు! అంతా చెప్పిస్తా.

నాయుడు:—మా యెంకి మహా మంచి పిల్లండి. (పాడును)

పదము పాడిందంటె - పాపాలు పోవాల
కతలు సెప్పిందంటె - కలకాలమౌండాల -
[యెంకివంటి పిల్ల.

కౌంతం —చెప్పమ్మా! నాయుడు బావా! విచారింపకు.

నాయుడు:—ఏం చెప్పను తల్లీ! బుచ్చెమ్మ పిన్ని గారితో మాట్లాడాలని వారి వీధి గదిలోనికి వెళ్లేటప్పటికి గిరీశంగారు మా యెంకిని జూచి "యెంకీ! ఇంతందంగా వున్నావు. నీవు దేవునికి పుట్టావా! మనిషి మాత్రుడికి పుట్టావా!" అని అడిగినారట. "ఏంబాబూ! అల్లా అంటారు" అని యెంకి ఆయన్ని అడిగిందట!

బుచ్చె—ఔను! అడిగినారు. అప్పుడు నేను అక్కడనే వున్నాను.

నాయుడు అమ్మా! వినండి. మళ్లా పూసట్టుకోకండి. గిరీశంగారు "యెంకీ! యెంకీ!! నీకీ అందం దేన్నిబట్టి వచ్చింది చెబుతావా! చెప్పవా!" అని అడిగినారట.

బుచ్చె—నేనా ముక్కలు వినలేదమ్మా! నిజం చెప్పక పోవడమే. దొడ్లోనికి వెళ్లవలసిన పనివచ్చి వెళ్లాను. అదేనా గిరీశంగారు చినుకులు పడుచున్నాయి, దొడ్లో కోటు దండెముమీద వేసినాను, త్వరగా తీసికొని రమ్మని నన్ను పంపడంచేత వెళ్లిపోవలసి వచ్చింది.

కౌంతం—అయితే యింకేమి?

నాయుడు —కౌంతం పిన్నిగారూ? ఎవరితోనమ్మా పూసులాడుచున్నారు.

కౌంతం:—ఎవరు లేరు నాయనా! చెప్పు.

నాయుడు —తర్వాత మా యెంకి వచ్చి వేయాలని చూస్తూవుంటే గిరీశంగారు అడు వచ్చి నీకీ అందం యెక్కడ వుందో చూపెదవా లేదా" అని అడిగినారట.

కౌంతం:—ఊహూ! అంతవరకు వచ్చింది సరే.

నాయుడు—అంతే కాదండి "నన్ను ఆపకండి! మా నాయుడు బావ పిలుస్తున్నాడు. వెళ్ళి పోవాలి"

అని యీవలకు వచ్చే ప్రయత్నం చేస్తూవుంటే మాయెంకి, గిరీశంగారు "అడది ఒక్కరి సొమ్మేగాదు" అని కొన్ని పద్యాలు, పాటలు పాడి చివరికి తత్వోపదేశం చేశారటండి.

బుచ్చే:—ఆ! ఆ!! అంతపనే! నేను కనుక్కుంటూ నక్కర్యా! వుండు (అని గరిటతో నిప్పు పట్టుకొని వెడలిపోవును).

కాంతం:—గట్టిగా కనుక్కో! అక్కో!—నాయుడు బావా! అప్పుడు నీతో చెపితే యేం జేశేవు!

నాయుడు:—ఎంకిలేని జన్మం యెందుకని మన పంతులుగారితో డామేజీదావా దాఖలు చేయమని నోటీసు రాయించానండి నిన్న.

కాంతం —అదా! రాత్రి మీ యిద్దరి గుసగుసలును. మంచి పని చేశావులే.

(ప్రవేశం బారిష్టరు పార్వతీశం తాడుతో కట్టిన సులోచనములు నుదుటి కడ్డముగ బెట్టుకొని బంతి పువ్వు రంగు ట్రంకుపెట్టికి గట్టిన చేంతాడుతో)

పార్వ:—ఏయి! పిల్లా! వంటయిందా?

కాంతం:—అప్పుడే

పార్వ —ఇంకా యింత ఆలస్యమా!

కాంతం:—ఏం తొందర?

పార్వ —ఇవాళ దావా దాఖలు చేయాలిగా.

కాంతం —మరి ఆ మాట యిందాకానే చెప్పలేక పోయారూ?

పార్వ —చెబితే.

కాంతం:—మిమ్మల్నే మడి గట్టుకొనమందును.

పార్వ.—ఏడిచినట్లే వుంది. సరే లే! నీవు భావగీతాలు వ్రాసుకో, నేను వంట వండుతాను.

కాంతం.—నా పేచు కౌగితాల పుస్తకం మీరు కాపీ వరువడి పెట్టుకోవడానికి పుచ్చుకొన్నారుగా!

పార్వ —ఔను మరి. సంతకమైనా బాగా చేయడం చేత కాకపోతే నీ పక్షాన్ని తీర్పు యెన్నడు యీయనని జడ్జీగారు ఖంటాపథంగా చెప్పారు. రోజు రోజు యెన్ని కాపీలు వ్రాసింది ఆయనికి చూపించాలన్నారు. అందు చేత నీ పుస్తకం తీసుకోవలసి వచ్చింది కాని లేకపోతే నాకెందుకు! రేపట్నుంచి జడ్జీగారు నా పక్షాన్ని తీర్పు లివ్వడం ప్రారంభిస్తే కావలసినంత డబ్బు, లక్ష పుస్తకాలు. ఇంకోమాట! ఎందుకని యీ అయిదేళ్లనుంచి జడ్జీగారి కళ్లబడకుండా కాలక్షేపం చేసుకొని వస్తూన్నానుగాని, రేపట్నుంచి కోర్టులో వారి యెదుట బడ్డా మంటే తీర్పు మన పక్షాన్ని వచ్చిందన్న మాటే. మన మంటే యేమిటో తెలిసిందా! జడ్జీగారి గుండెకాయ అన్న మాట. అందుచేతనే ఆయన నన్ను "నువ్వెన్నడు బారులోనికి వచ్చి నిలువబడ నక్కరలేదు. నా ప్రైవేటు రూములో మాట్లాడి వెళ్లిపో" అన్నారు. మరి చూడు. ఇటువంటి సావకాశము నా కొక్కడికే దొరికిందిగాని పై వెధవలకి యెవరికి కుదిరింది?

కాంతం:—మరి యీ కేసుమాత్రం మీరు వ్రాసి దాఖలు చేయ నక్కరలేదు.

పార్వ:—మనలోవున్న విశేష మే అది కేసు విషయం అంటే తెలిసిందా ప్లయింటు, సారాంశాలు, సాక్ష్యం అడ్డం నిలువుకూడాను—ఆర్గుమెంట్లు అన్ని నోటితోటే మంచినీళ్ల ప్రవాహంలాగ గరగర వాగేయడమే —దాంతో జడ్జీగారు ఠంగ్మని మన పక్షాన్ని తీర్పిచ్చేస్తారు. వారికి కావలసిన ఫది కాపీలు మాత్రము, ఖుస్తుగా, గుండ్రకత్తుని, శుభ్రముగా, వంకరలులేకుండ, అందముగా, ముత్యాలకోవవలె, సోకుగా వ్రాసి దాఖలు చేసుకొంటే చాలు—

(ప్రవేశం గిరీశం, రిజిస్టరుడు నోటీసు చేతిలో పట్టుకొని వెంట బుచ్చెమ్మ ఆ వెనక నాయుడు బావకూడ ప్రవేశింతురు).

గిరీ:—What is this Mr Short?

పార్వ:—A Registered Notice.

గిరీ.—చదువండిమీ.

పార్వ:—ఏం, దస్తూరీ తెలియటంలేదా? అయితే యిల్లా తే. (అపవారించి కాంతంతో) ఈ వుత్తరం సమాసాలతో నింపేశాను. అందుకుచేత వాడు చదువుకోలేక తిరిగి నా వద్దకే తీసికొని వచ్చాడు. (కుంను

రాగిముతో వుత్తరము చదువుట (ప్రారంభించును).

"అస్మదీయ క్లయింటయిన నాయుడు బావగారు మాకు చెప్పుకొన్న దేమనగా! వారు తమ హృదయేశ్వరి యైన యెంకిని అద్వితీయ ద్వితీయ పునర్వివాహంబు యధా శాస్త్రీయంబుగ గాంధర్వ విధిం బరిణయం బాడి సుఖం బుండునంత, భవదీయులు కేవలము తమ మన్మధ శాస్త్ర ప్రవీణము తేట తెల్లంబుకొఱ మంచిసాక చెడ్డసాక, కేవల మోహము చూపించుటచే హృద్యదయేశ్వరి కన్నుల బాష్పకణంబులు రాల విచారించు యెంకి నస్మదీయ క్లయింటుం బాసి స్వేచ్ఛాగతిం జనుటచే మత్క్లయింటు తమకు వినయ పూర్వకంగా విన్నవించుకొనే రిజిస్టరు నోటీసు—

భవదీయ చెడ్డ కృత్యంబులచే నాకు భార్యా వియోగంబు సంభవించుటచే నస్మదీయ లోపంబు నివర్తించు భారంబు మీపైనుంట మీరే స్వయంబుగా నా పెళ్లిదీర్ప కోరుకొనుచుంటిని. అట్లు భవదీయులు దీర్పంజాలనిచో తగు పరిహారములతో తగు చర్యలు మహారాజరాజశ్రీ కోర్టువారిద్వారా ముదరా జరిపించి నా లోపంబు పూర్తి చేసికొనబడునని యిందుమూలమున తెలియజేయడమైనది. ఇందులకు సరియైన నకలు మా స్వంత యినుప పెట్టెలో భద్రము చేసికొనబడినదని తెలిసికొనవలెను.

గిరీ:—ఓహోహో!! చాలా బాగుంది. అన్ని జాతి ముక్కలు వేసి కాచిన అయ్యంగారి కూటులాగ చాలా బాగుంది. (అని నవ్వును).

పార్వ:—What is this? ఎందుకీ నవ్వు? డామేజీ దావా దాఖలు చేస్తున్నా యివాళ.

గిరీ:— ఓ! చేసుకోండి! ఈ మునసబుగారు నాకు కొత్తవారు కారు. ఆయన భార్య నేను Madras లోని Presidency College లో 1st Form నుంచి Classmates నేనంటే ఆమెకు Special Love. తెలిసిందా! ఒక్కసారి ఆవిడతో చూచాయిగా అందిచ్చానంటే చాలు. అసలు ఆమాటకొస్తే అందించ నక్కరలేదు. మేమిద్దరము Loving Friends మని మునసబుగారికే తెలుసును. కొబట్టి నామీద file అయిందంటే టపీమని కొట్టేస్తాడు. అగ్ని హోత్రావధాన్ల గారి కేసులో యేం జరిగింది? అసలు ప్లయింటే చేత్తో పట్టుకోనన్నాడు. అలోమని అఘోరిస్తూ పోయా డా బ్రాహ్మడు! పాపం.

పార్వ:—ఏమయితే యేం. నేనన్నా యిష్టం లేక పోలేదు. ఇవాళనుంచి నేను దాఖలు చేసిన కేసులన్ని ఫాంటు నే తీర్పు యిచ్చేస్తా నన్నారు మునసబుగారు.

గిరీ:—ఓ! చూస్తానులే. కాని అసలు యెంకిని యెవ రేమన్నారు. అంటే యేంతప్పు? అదేమిటో చెప్పు.

పార్వ:—మీరు చేసిన పనులు Law Permit చెయ్యదు.

గిరీ:—Nonsense! అసలు Law Maker అను, Giver అను వాడు మనుష్యుడేనా! నాకు వాడిలో Belief లేదు. వాడి అమ్మమ్మ గుడిసిబ్రేటిది. వాడి తాత Rape నేరంచేసిన నిర్భాగ్యుడు. అందుచేత వాడి Ancestors అంటే పూర్వీకులే అగౌరవమైన పనులు చేయడం ప్రారంభించారు. వాళ్ల వంశంలోనివాడు Laws చెయ్యడం; నావంటి బుద్ధిమంతుడు వాటిని Care చెయ్యడమునా? Nonsense తీసి పారవేయి. అల్లా చెయ్యనంటావు. ఇదిగో అసలు విషయం Golden Letters quote చేస్తా విను. "ఎండే నింద్రియముల్ సుఖంబు గను నాయింపే పరబ్రహ్మ మానందో బ్రహ్మ" మని మీ Law Giver యొక్క అమ్మమ్మ వీణమీద మీటుతూ quote చేసింది అబద్ధం అంటావా? అనదలచుకుంటే అల్లసానివారి ఆంధ్ర కవితా పితామహుడిని అడుగు. అంతకంటె పురాణసాక్ష్యం కృష్ణ దేవరాయల్ని అడుగు.

పార్వ:—Really. మీరు చెప్పింది బాగుంది.

గిరీ:—Now ఇంకొక విషయం. Between a man and a woman అంటె స్త్రీపురుషులమధ్య పురుషుడే అధికుడని మీ రంగీకరిస్తారా!

పార్వ:—All right గా?

గిరీ:—మీరండి కాంతం వొదినగారూ?

కాంతం:—నే నంగీకరింపను.

గిరీ.—ఏం. My honey, Dear బుచ్చెమ్మ. నీవు!

బుచ్చె:—మా కాంతం అక్క అంగీకరింపలేదు కాబట్టి నేను అంగీకరింపను.

గిరి:—Nonsense You are a brute. అంటే నీ యంగీకారమెంత? Well my dear Mr. Short! పురుషుడే అధికుడని సమస్త శాస్త్రాలు, సర్వ ధర్మాలు, సకల పురాణాలు, చతుర్వేదాలు వేనోళ్ల ఘోషిస్తూ వుండగా మన కావిషయంలో సందేహం అక్కరలేదు. మరొక్కటి. స్త్రీ అనే పదార్థం వుందే అది ఒక Perpetual dependent పదార్థం. ఎప్పుడూ వాళ్లకి Independence లేదు. "నస్త్రీ స్వాతంత్ర్య మర్హతి" అని జ్వాలలో ఘోషిస్తున్నారు. నీవు చదవడం లేదు కాబోలు. పోనిలే దానికేంగాని, నేచెప్పిన విషయాన్ని రెండు మాటలలో ఋజువుచేస్తాను. స్త్రీని లత, లతాంగి, అని పిలుస్తారుగదా! ఆలత నిలవబడాలంటే వేరే చెట్టో యేదో ఆధారం దొరకద్దు? అంచేత స్త్రీ యెప్పుడు పురుషునిమీద ఆధారపడుతుంది. చిన్నతనంలో తండ్రిమీద, యవ్వనంలో మొగుడుమీద, మగడు లేనప్పుడు బాగా సంరక్షణ చేసే బ్రాభోల్లమీద, వృద్ధాప్యం వచ్చిన వెనక కొడుకులమీద ఆధారం తప్పదు. అందుచేత భర్త అనేవాడు—అనగా పురుషుడని అర్థం—భరింపవలసినవాడు. తన వాళ్లయొక్క— మంచి చెడ్డలన్నీ కడుపులో పెట్టుకొని భరింపవలసినవాడు భర్త.

పార్వ:—Perfectly right.

గిరి:—ఏం నాయుడు బావ ఏమంటావు?

నాయు:—పెద్దలు, సముముకొన్నవారు. మేము వినవలసినవారము అంతేనండి.

(ప్రవేశం: కోర్టు బంట్రోతు)

బంట్రో.— పార్వతీశంగారు, ఇదిగో హేటు, (హేటు యిచ్చి వెడలిపోవును).

పార్వ —ఎక్కడ జ్ఞాపకం వుండదుకొని పనిగట్టి మరిచిపోయి వచ్చినాగాని యెవడో వెధవ తెచ్చి యిస్తూనే వుంటాడు.

గిరీ —అబ్బ Flow కి అడ్డు రాకూడదు. అయితే యిప్పుడేం చెబుతున్నాను?

పార్వ.—Light House చాలా యెత్తుగా వుందని.

గిరీ.—నా మొగము (ఆలోచించి) Dependence and Independence ని గూర్చి. ఆ విషయానికొస్తే ఇంకొక క్రొత్త Theory కూడా Propogate చెయ్యవచ్చు, చూడు. For example, "A woman is never one man's property" అంటే స్త్రీ ఒక్క పురుషుని సొత్తు కాదు. ఇప్పుడు Russia అమెరికా మొదలైన గొప్ప గొప్ప దేశాల్లో ఘరణ అంత రాజుదే. ఆస్తి అంతా రాజుదే. ప్రజలందరు కలిసి ఆ ఆస్తిని సమానంగా పంచుకొంటారు. అలాగునే స్త్రీనికూడా పంచుకొనవచ్చునని, పంచుకొని తీరాలని మన శాస్త్రాలు ఘోషిస్తున్నాయి. ఉదాహరణ చూడు. ద్రౌపదిని అర్జునుడు గెలిచి తెచ్చుకొన్నాడు. అంతమాత్రాన్ని అర్జునుని సొమ్మైపోయిందా ద్రౌపది. కాదు, ఆడది ఒక్కరి సొత్తు కాదు. పంచుకోండోయి పంచ పాండవులునూ, అంది కుంతి. అంతా అనుమానిస్తే పంచగడ్డాలు పెండు

కొన్న వ్యాసుడే వచ్చి ఆడది ఒక్కరి సొత్తు గాదు. పంచుకోండోయి అని చెప్పాడు. అంతే! కిమన్నాస్తి. అంతా వాటాలు వేసుకొని ద్రౌపదిని పంచుకొన్నారు. వాటా పట్టుకొంటూ ధర్మరాజు మహానుభావు డేమన్నాడో తెలుసునా! మా మాత పంచభర్తృక. కాన తన కోడలిని గూడ తనంతదానిని జేసి భారత గౌరవము నిలువబెట్టినదని సంతోషిస్తూ చెప్పినాడు. కాబట్టి అల్లా పైకి వెళ్లడం ప్రారంభించావంటే భూలోకమే గాదు చతుర్దశ లోకాలు దాటిపోతాం తెలుసునా? అందుకు చేత స్త్రీ ఒక్కరి సొత్తుగాదు, ఆనందో బ్రహ్మ. ఎక్కడ ఆనందం వుంటే అక్కడ బ్రహ్మ సాక్షాత్కరిస్తాడు. అందులో ఋషులమీద మరీ తేలికగా బ్రహ్మ ఆవహిస్తాడు. వాళ్లకి ఆనందం యెక్కువ వుంటుంది కాబట్టి ఆనందంకోసమే ఋషి బ్రహ్మర్షి అవుతాడు. ఆ బ్రహ్మర్షిలో బ్రహ్మని తీసెయ్యి. ఇక వట్టి తల్లక్రిందుల పక్షియై వూరుకొంటాడు బ్రహ్మర్షి అంతేనండు. కాన ఆనందం ఆడదానితో వుంది. ఆ ఆనందం అంతా పంచుకోండి అని చెప్పిన కుంతీ వాక్యార్థము శాస్త్రప్రమాణమే నా?

పార్వ:—ఔను. ఔను. కుంతి యంత గొప్ప గొప్ప మహర్షులు బ్రహ్మర్షులు చెప్పినప్పుడు నమ్మి తీరాలి.

కాంతం:—అల్లాగే.

బుచ్చే:—ఔను. అల్లాగే.

గిరీ.—That is alright. కాబట్టి ఆఖరి ముక్క వినండి. ఎవరు యెవరిని Love చేస్తే వారు వారితో బ్రహ్మానందం అనుభవించ వచ్చును. ఏం నాయుడు బావా? మాడవవారి అభ్యంతరం నిర్భ్యంతరం నైజాన్ తా.

నాయు:—మీరు చెప్పింది నిజంలాగే వుందండి.

పార్వ:—Quite alright.

గిరీ:—ఇంకొక్క విషయం—సృష్టియే అస్థిరం—అశాశ్వతం—సర్వం మిధ్య—జగం మిధ్య—ఇవ్వాళ వున్నవారు రేపు టపా కట్టేస్తున్నారు. పోనీ పోయేటప్పుడు యే మైనా మూటగట్టుకొని పోతున్నాడా. అదీ లేదు. మిగిలిన వాళ్లకోసం దిగబెట్టి పోతున్నాడు. బుచ్చెమ్మని భర్త నాకొఱకు దిగబెట్టి చక్కా పోయాడు. నిన్న రాత్రి స్వప్నంబులో బుచ్చెమ్మని నేను బాగా కనిపెట్టి చూస్తూ వున్నందుకు చాలా సంతోషిస్తూ వున్నానని చెప్పాడు. కాబట్టి పుణ్యలోకాల్లో వున్నవాళ్లకే వాళ్ల భార్యల ప్రవర్తనాలు సరిపడుచున్నప్పుడు మనం సరిపెట్టుకోకపోవడం తప్పు మందే. ఏం నాయుడు బావా!

కాంత, బుచ్చే:—అయితే మేం వెడుతున్నాం. ఇవాళ వున్నవారు రేపుండరు. రా, బుచ్చెమ్మ. నాయుడు బావ, సర్వం మిధ్యేరా! మనం ముగ్గురు కలిసి కాపురం జేద్దాం. బాబింగు జుట్టు—నీవు—అందంగా వున్నావు.

పార్వ:—ఆఁ! ఆఁ!! అంతే! అంతే!! నేను బాబింగు జుట్టు పెంచుకొంటా.

గిరీ.—Nonsense కథ అడ్డం తిరిగింది. Damit

(అందరు నిష్క్రమింతురు)

పొంగలి పండుగకి కావలసిన రకాలు అన్నీ మావద్ద ఉన్నవి.
చీరలు (సిల్కువి, నూలువి), బెంగుళూరు, నెల్లూరు, పూనా, ప్రొద్దుటూరు, సేలం, లూధియానా, అహమ్మదాబాదు మొదలగు చోట్లనుండి తెప్పించి యున్నాము.
మావద్ద బెంగుళూరు నేత పట్టుచీరలు 9 గజములవి, భారమునుబట్టి రూ. 10–14 మొదలు రూ. 14 వరకు ఖరీదు చేయునవి కలవు.
ఫై లేచరు సిల్కు చీరలు, వానివాని తరములనుబట్టి రూ. 16 నుండి రూ. 20–ల ఖరీదువఱకు లభించును.
కేశవరామ్ అండ్ కంపెని,
1/287, ఎస్ల్పనేడ్ రోడ్డు, మద్రాసులో దొరకును.